

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—

za pol leta . K 42—

za četrt leta . K 21—

za 1 mesec . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Pogreb škofa dr. Mahniča.

V soboto dopoldne je bilo v Zagrebu položeno k večnemu počitku mrtvo truplo očeta slovensko-hrvatskega katoliškega prepoda. Na pogreb škofa dr. Mahniča so prihiteli poleg Hrvatov številna zastopstva slovenskih kulturnih in drugih organizacij.

Organizacija kršč. socialnega delavstva, Jugoslovanska strokovna zveza, je poslala svoje zastopstvo; slovenski Orli so prihiteli v številni deputaciji ter tvorili časno stražo ob krsti in pri pogrebu; slovensko in hrvatsko katoliško dijaštvo se je skoroda polnoštevilno udeležilo pogreba; S. K. S. Z. z zastavo je izkazala zadnjo čast možu, čegar delo je pripravilo pot katoliški izobraževalni organizaciji.

Poleg organizacij so se udeležili pogreba zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter tudi zastopstva raznih tujih konzulatov, med njimi francoski konzul.

V zagrebški stolnici se je poslovil od velikega pokojnika sarajevski biskup dr. Šarič. Ob krsti je stala častna straža »Domagojcevi« in Orlov. Mašo zadušnico je daroval zagrebški nadškof dr. Bauer. Slovensne blagoslovljenosti krste je izvršil v staroslovenskem obredu križevački škof dr. Njaradi.

Pogrebni spreved so vodili škofje dr. Jeglič, dr. Karlin in dr. Akšamović.

Ko je pogrebni spreved prišel do meje mesta Zagreba, se je v imenu katoliške dijaške lige poslovil od mrtvega dr. Mahniča dijak Kolarek. Na grobu pa so govorili bivši poslanec Banič, vseučiliški profesor dr. Srebrnič, župnik Mihovčič kot zastopnik krške škofije ter Bidovec kot zastopnik slovenskih dijakov.

Spominska svečanost po dr. Mahničju.

V nedeljo 19. dec. se je v dvorani zagrebškega Glasbenega zavoda vršila spo-

minska svečanost po umrlem biskupu dr. Antonu Mahničju. Okoli 11. ure dopoldne se je napolnila vsa velika dvorana z žalujočim občinstvom, tudi galerije so bile do zadnjega kotečka zasedene. V prvih vrstah so sedeli škofje dr. Bauer, dr. Šarič, dr. Akšamović, dr. Premuš, provincial frančiškanske provincije in drugi, potem vladni poverjenik za socialno skrb dr. Markulin, poslanci Barič in dr. Deželič, hrvatska katoliška inteligenca iz Zagreba in province, akademiki in srednješolsko dijaštvo, mnogo damskega občinstva in drugi.

Na odru je bila postavljena slika pokojnega, obdanega od cvetja; ob strani sta stala dva »Domagojca« v uniformi kot častna straža.

Prvi govornik, urednik »Katoliškega lista«, dr. Stjepan Bakšić, je v vznešenem govoru očrtal veliki pomen pokojnika za slovenski in hrvatski katoliški kulturni pokret in podal popolno sliko njegove markantne osebnosti.

Fr. Terseglav v imenu Slovencev je osvetljeval temeljno idejo Mahničevega delovanja: uveljavljanje principa katoliškega solidarizma na vseh poljih kulturne delavnosti.

Profesor Maruković je v stvarnih izvajanjih narisal podrobno delovanje velikega škofa kot pisatelja, organizatorja, asketa.

Akademik Protulipac je z globokim čustvom opisoval, kaj je dr. Mahnič pomenil za katoliško dijaštvo, ki v njem slavi svojega očeta in hoče njegovi oporoki ostati zvesto do konca.

Frančiškanski pevski zbor je ob početku in na koncu proslave zapel dve mojstrsko izvedeni žalostinki.

Komemoracija je pokazala, kako globoko čuti jugoslovanska katoliška javnost izgubo svojega prvoboritelja, kako pa je tudi v njej živa, odločna volja, nadaljevati dr. Mahničovo delo v smeri, ki jo je on začrtal. Velikemu pokojniku pa slava večna!

strankam. Klub bo sodeloval v konstituenti, da se omogoči sprejem ustave. Stranka je za državno edinstvo in monarhijo in zahteva samoupravo v občini, okraju in okrožju. Ta svoj sklep je klub naznanil Pašiču.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Dr. Drinković je izjavil Pašiču, da je njegova stranka za ustavno monarhijo na federativni podlagi. Potem je imel Pašić sestanek z Davidovićem. Za sestavo parlamentarnega bloka še niso odstranjene vse težkoče. Muslimani hočejo vstopiti v vladno, zahtevajo pa, da se agrarno vprašanje reši še v konstituenti. Tekom prihodnjega tedna bo delala konstituenta samo nekoliko dni ter se bo izvolil odsek za poslovnik. Parlament se bo konstituiral, seje pa se bodo odgodile do 10. januarja.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Dr. Trumbić je bil na posvetovanju na dvoru. Sprejet je bil tudi predsednik dalmatinske vlade dr. Krstelj.

VESNIČ SE UMIKA.

LDU Belgrad, 18. decembra. (Presburo) Presburo je pooblaščen izjaviti, da so zagrebški listi netočno objavili razgovor dr. Vesniča z dvema bunjevaškima poslancema in z dr. Korošcem.

POSLOVNIK SE SPREMI.

LDU Belgrad, 18. dec. (ZNU) V poslanskih krogi govore, da v ponedeljek še ne bo prišlo do priseganja. Klubi bodo zahtevali, da se začasni poslovnik izpremeni, tako z ozirom na razporedbo, kakor tudi na vsebino členov. Ker isti dan ne bo moglo priti do razpravljanja, se to vprašanje odloži, kakor tudi vprašanje prisega ter se bo v ponedeljek prešlo na dnevni red, to je volitve predsednika, treh podpredsednikov in devetih kvestorjev. Razpravljal se bo tudi o poročilu verifikacijskega odbora.

Stavka rudarjev.

Trbovlje, 19. dec. V petek, dne 17. t. m. so proklamirali tukajšnji rudarji pod pritiskom komunističnih voditeljev stavko. Resnica je, da je pretežni del delavstva Trboveljske premogokopne družbe zelo slabo plačan in da tudi druge razmere pri imenovanju družbi niso po vsem v redu. Iz teh razlogov je stavka upravičena in želimo, da bi prinesla socialni uspeh!

Neumestno pa se nam zdi, da se je stavka proklamirala tik pred božičnimi prazniki in to še, ko je bila večina delavstva v zasebnem mnenju nazorov, naj bi se stavka preložila na čas po novem letu.

Nekatere stvari pa so, ki jih moramo omeniti, ker se nam nehotе vrivajo misli, da se skriva za uprizorjeno stavko politično ozadje. Ako smo vsemu razvoju zadnjega meznega gibanja rudarjev pazno sledili, smo opazili, da ni šlo vse tako, kot bi se moralo vršiti za strogo strokovno vprašanje meznega gibanja. Ko so svoječasno stali komunisti zahteve rudarjev, so stavile tudi ostale tri strokovne organizacije delavstva zahteve, ki so se v bistvu razlikovale od komunističnih. Pri tozadevnih razpravah pa so se vse organizacije v glavnem pridružile komunističnim zahtevam, da pokažejo solidarnost. S tem pa niso konstatirale, da prepuste vso nadaljnjo delo komunistom in so se tudi redno udeleževale pogajanj pri vladi kakor pri Trboveljski premogokopni družbi. Naenkrat pa so jo udarili komunisti svojo

pot in cela stvar je postala več ali manj sumljiva.

Za danes o stvari ne bomo širše razpravljali in počakamo potek oziroma izid stavke. Pribijemo še samo dejstvo, da so se trboveljski rudarji odločili za stavko šele tedaj, ko so jim komunistični voditelji ucepili razne neresnične trditve, češ, ako se jim je dosednji nabavni prispevek črtal, da se bodo rudarjem s stavko pridružili tudi železničarji, da je solidarno z rudarji vse vojaštvo itd.

K sklepu pripomnimo še to, da se je na shodu, ko se je proklamirala stavka, razpravljalo tudi o tem, ali naj elektrarna obratuje ali ne. Nekateri nerazsodnejši so bili za to, da se tudi ta obrat ustavi. Vprašamo, komu bi ta slednji korak najbolj škodoval, gospodu ali delavcu samemu. Če pomislimo, da ima vse delavstvo ali vsaj pretežni del istega v svojih stanovanjih električno razsvetljavo in da rabi večina delavstva vodo iz vodovodov, kamor se koncentrirajo voda z električnimi salkami, nam ne bode težko dognati, kdo bi bil s tem najbolj udarjen. Gospod ima na razpolago druga sredstva za razsvetljavo, in vodo mu prinese, naj si bode še tako daleč, njegov strežnik, delavec pa vsega tega nima in ne zmore!

Ako se torej sili s takimi splošno škodljivimi sredstvi na dan, stvar ni več strokovna in-ne razsodna.

Na pravi poti.

Pristaši več ali manj absolutističnega centralizma v naši državi se silno trudijo, napeljati vodo na svoj mlin na ta način, da pokažejo svetu pristaše demokratične ustave in avtonomije kot sovražnike narodnega edinstva in države. V tem prizadevanju jim je dobro vsako sredstvo, kar ni čudno: zavedno se bore za slabo stvar, zato pri izbiranju sredstev že celo niso izbirčni. Zato se boj za ustavo pri nas toliko zapleta in je tako težak. To pa tembolj, ker se centralisti tačas opirajo na dejansko oblast. Ob tem položaju je za pristaše demokracije in avtonomije predvsem treba načelne trdnosti, neomajne vere v svojo stvar. Zavest, da je na pravem potu, daje človeku moč, da kljub vsem oviram ne klone duhom, ne izpusti cilja izpred oči in napne vse sile, da pride do njega. To zavest pač more imeti vsak pristaša demokratizma in avtonomije. Vendar je potrebno, da to zavest bodrimo v ta namen podajamo v naslednjem nekaj zgledov oziroma sodb o ustavi, ki pripadajo strankam oziroma možem, o katerih si ne bo nihče upal trditi, da so državi sovražni ali nazadnjaški.

Leta 1883. je srbska radikalna stranka pod vodstvom Nikole Pašića izdelala lasten načrt ustave proti načrtu tedanje vlade, ki je bil za tiste čase še kolikor toliko mogoč. Tedaj je radikalna stranka v ustavi postavila ta-le načela (navajamo po »Republiki«):

Člen 1. Srbski narod je suveren. Vsa oblast izvira iz naroda. Narod je tudi izvor utoka, vsake oblasti v državi.

Člen 2. Srbski narod si temeljem svoje suverenitete daje to ustavo.

Člen 29. Vojska se mobilizira samo po sklepu narodne skupščine. Ona se ne more uporabiti proti nikomur brez sklepa narodne skupščine.

Člen 32. Vojska se zaprisega, da bo branila ustavo.

Člen 65. Ako v skupščini sprejeti zakonski načrt ne dobi potrdila — potem dobi ta zakon polnomoč takoj, kakor hitro ga sprejme prihodnja skupščina na prvem glasovanju, kakor tudi v slučaju, da se skupščina povodom razprave o dotičnem zakonskem načrtu razpusti, odloži ali razžene.

Člen 86. Velika narodna skupščina se sestane vsako sedmo leto na dan 1. januarja v prestolnem mestu.

Člen 87. Redna naloga velike narodne skupščine je revizija ustave.

Člen 88. Samo velika narodna skupščina tolmači, menja, izpopolnjuje in izdeluje ustavo.

Člen 94. Kralj imenuje vrhovnega poveljnika vojske na predlog vojnega ministrstva.

Člen 164. Ta ustava stopi v veljavo, ko jo sprejme in sklene velika narodna skupščina.

Iz tega ustavnega načrta veje pravi demokratični duh, ki ga hočemo proti sedanjemu nazadnjaškemu vladnemu načrtu uveljaviti mi v bodoči ustavi. Leta 1883. je bila pravica in je bil srbski narod na strani Pašićeve radikalne stranke, v nasprotnem taboru pa so bili tedanji oblastniki in vsi ostali sovražniki svobode srbskega naroda. Nič drugače ni razmerje danes. In kakor je tedaj — čeprav ne precej — zmagała pravica in srbsko ljudstvo, tako bo prej ali slej zmagała tudi pravica, za katero se danes poteza združeno jugoslovansko ljudstvo.

Kar tiče naše zahteve po avtonomiji, naj navedemo sodbu dveh resnih mož iz slovenskega socialističnega tabora. V zadnji številki »Naših zapiskov« piše dr. Drag. Lončar v članku »Ob koroškem plebiscitu« med drugim:

»Niti za stare, kulturno in gospodarsko več ali manj enotne države, ni umestna centralistična uprava v tem smislu, da vse izhaja po enem kopitu iz enega središča, ki je v rokah birokracije. Toliko bolj poguben je tak sistem za mlado, šele nastajajočo državo z različnimi zgodovinskimi uredbami, ker se ne upošteva dejstvo, da človeška družba ni primitiven mehanizem, ampak kompliciran organizem. Tak način vladanja je bil lasten absolutistični dobi, a ne odgovarja demokratizmu, ki zahteva, da ljudstvo samo odločuje in nadzira. Najboljša centralistična uprava ni primerna za razvite narode, kaj šele, ako je tako primitivna kakor je v mnogih ozirih naša. Jugoslavija ne more kratko malo brez kritike sprejemati dosedanjega načina uprave za vse državno področje.«

V isti številki »Naših Zapiskov« piše v članku »O načelnem vprašanju avtonomije« Abditus (Albin Prepeluh):

»... Vladanje je predvsem znanost. Vlada mora poznati kulturne, gospodarske, socialne in drugačne razmere ljudstva, poznati mora tek razvoja in vse tako uravnati, da socialni razvoj ne bo brez smotra

Pogajanja v Belgradu

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Začasni predsednik konstituyente g. Pašić je nadaljeval posvetovanja s strankami, ki so zastopane v konstituenti, da se sestavi parlamentarni blok.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Večina članov Vesničevega kabineta je bila radi vršitve tekočih poslov na dvoru. — Ebin Kristan je izjavil, da je njegova stranka za edinstveno državo s parlamentom in za vladno republikanske oblike. Dr. Hrasnica je objavil stališče svoje stranke, ki je za ustavno parlamentarno državo in za Protičev načrt ustave.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Zdi se, da se vse stranke strinjajo v tem, da se sprejme poslovnik z gotovimi izpremembami, radikalna in demokratska pa se strinjata v tem, da te izpremembe ne smejo ovirati dela konstituyente. Demokrati smatrajo, da ni freba, da bi se morala prisega polagati takoj po verifikaciji mandata, temveč da se to ulegne storiti tudi pozneje. S tem se bo suvereniteta konstituyente še bolj utrdila.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Gosp. Pašić se je dolgo razgovarjal z Draškovićem o izhodu iz sedanje politične situacije. Smatra, da morajo novo vladno sestaviti radikali, demokrati, zemljoradniki in muslimanska organizacija. Konstituenta bi morala sprejeti ustavo, volivni zakon, novi poslovnik in najvažnejše zakone o ureditvi države, potem bi se razpisale nove volitve za redno skupščino. Drašković je izjavil, da demokrati s svoje strani ne bodo delali nikakih težkoč, da se nova vlada sestavi čimprej in da se izvede vse, kar je g. Pašić navel. Sličen razgovor je imel Pašić s Svetozarom Pribičevićem.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Zemljoradnički klub je soglasno sklenil, da ne vstopi v skupno vladno, ter da prepusti likvidacijo sedanjega stanja meščanskim

in da ne bo dušil poedinca v razmahu njegovih individualnih sil. S tega vidika bi bilo presojati tudi vprašanje ureditve države. Kar je že tu, kar živi, dela in se giblje, je treba pospeševati — to je bilo in bo vodilno načelo v življenju človeške družbe. Življenje zatirati, poedince in posamezne njihove skupine in skupinice uničevati, to more dovesti le do katastrof, ki so državi kot organskemu delu družbe v kvar. V zmislu današnjih dnevnih gesel povedano, moremo torej zagovarjati le prostost individualnega razvoja, avtonomijo vsepovsod, tako poedincev, kakor tudi posameznih njihovih skupin, kulturnih, jezikovnih, socialnih. Vse te sile in sile smotreno pospeševati in uravnjavati ter vezati v višjo skupino družbe — le to more biti namen države in vlade.

Tako sodijo o avtonomiji trezni, napredni ljudje. Jasno je iz vsega, da pri tem ne mislijo na zgolj upravno avtonomijo; ki ne bi bila drugega nego mrtev birokratični stroj, marveč na pravo, živo avtonomijo, ki živi svoje lastno življenje in si zanj sama uravnava pota. Tako avtonomijo hočemo!

Zveza narodov.

LDU Ženeva, 18. dec. (DunKU) Zaključna seja skupščine zveze narodov se je otvorila ob 4. uri popoldne. Vsi prostori so bili zasedeni. Skupščina je sprejela predlog, pozvati vse države, naj podpirajo boj proti legarju na Poljskem. Naposled je imel zvezni predsednik Motta poslovljni govor in pozdravil skupščino, ki je označila svojega duha in svoj smoter, ko je sprejela Avstrijo in Bolgarijo. S tem, da je pokazala, da se ti državi nista brezuspešno obrnili na velikodušnost in lojalnost zmagovalcev. Ob velikem odobravanju se je spomnil predsednik bližajočega se božiča in dejal: Mi vsi ne moremo več ostati ravnodušni. — Tako je končala prva skupščina narodne zveze. Dne 15. novembra se je pričela in je imela 31 plenarnih sej, na katerih se je razpravljalo o gradivu, pripravljenem v mnogih komisijskih sejah.

LDU Ženeva, 18. decembra. (DKU) Današnjih sej skupščine zveze narodov se je udeležil avstrijski delegat Mennsdorf, katerega so drugi delegati prisrčno pozdravili. Zastopnik Avstralije je ob tej priliki pojasnil, zakaj se je pri glasovanju za sprejem Avstrije vzdržal. Ko je zapustil svojo domovino, so med Avstralijo in Avstrijo obstajale še omejitve iz vojnega časa; zato se mu ni zdelo primerno, da bi brez posebnega naloga svoje vlade glasoval za sprejem Avstrije. Obrnil se je na svojo vladu, pa ni pravočasno dobil odgovora. Iz tega pojasnila se razvidi, da zadržanje Avstralije ni imelo niti diplomatskega, niti drugega stvarnega pomena. Mennsdorf je nocoj odpotoval.

LDU Ženeva, 19. dec. (DunKU) Na včerajšnji zaključni seji skupščine zveze narodov je bil predlog Cecilov, naj zveza narodov vršča se dela za organizacijo duševnega dela podpira, sprejet proti glasovom Anglije in nekaterih drugih držav.

LDU Ženeva, 18. dec. (DunKU) Na dopoldanski seji skupščine zveze narodov se je uredilo vprašanje mandatov za nemške kolonije v zmislu objavljenega sklepa sveta zveze narodov. Nato je Cecil kritiziral postopanje sveta zveze narodov in poudarjal, da je svet deloval v vprašanju mandatov za zaprtimi vrati; to je okrepilo sovražnike zveze narodov v njih zadržanju. Do končnega uspeha vodi samo ena pot; delati se mora drugače, kakor na dunajskem kongresu. Stara metoda mora izginiti. — Balfour je prav tako ostro nastopil proti predgovorniku in izvajal, da se je treba ogibati vsemu, kar bi moglo izigravati skupščino in svet drugega proti drugemu. Vprašanje glede mandatov spada v kompetenco sveta; njemu pristojna tudi sestava mandatne komisije in on ima odgovornost. — Naposled so bili Cecilovi predlogi oddani svetu.

Ruski kozaki se naselijo v Jugoslaviji.

LDU Belgrad, 18. dec. (ZNU) Vlada je razpravljala o prošnji Wranglovega generalnega štaba v Carigradu, v kateri se predlaga naši vladi kolonizacija donskih kozakov v Južni Srbiji. Vlada je to prošnjo v načelu sicer sprejela, vendar hoče, da se navedejo pogoji, pod katerimi naj bi se vršila kolonizacija. O teh pogojih bo razpravljala posebna komisija, ki je sestavljena iz delegatov notranjega ministrstva, ministrstva za agrarno reformo, socialno politiko, zunanega in vojnega ministrstva. Komisijo je sestavilo predsedništvo vlade, ko so se pričela predhodna posvetovanja. Nekoliko članov te komisije se je iz mnogih vzrokov protivilo naseljevanju kozakov, ponajveč radi tega, ker je to vprašanje poleg ogromnih tehničnih težkoč v zvezi tudi še z velikanskimi materijelnimi izdatki ter radi tega, ker bi se na ta način zavlekla kolonizacija naših državljanov, ki so se že prijavili za naseljevanje. Večji del članov komisije pa zastopa mnenje,

da se to vprašanje lahko povoljno reši. Kozaki bi se naselili v kosovskem okrožju, v Metopiji in Dremici. To so kraji, ki so zelo redko naseljeni, ker je velik del prebivalstva izgubil življenje v vojni. V Kosovem bi se naselilo 7000 donskih kozakov s svojimi družinami. Ministrstvo za agrarno reformo bo vsled naselitve kozakov moralo vračunati v proračun za bodoče leto vsoto 120 milijonov dinarjev. To je po običnem mišljenju minimalna vsota za izdatke pri tako obsežni kolonizaciji. Če se prišteje k tej vsoti še minimalna vsota, ki jo bo moralo ministrstvo za agrarno reformo izdati za kolonizacijo našim državljanom, bo vsega skupaj kolonizacijskih stroškov 250 milijonov dinarjev.

ZAMENJAVA DENARJA.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Finančno ministrstvo je izdalo naredbo svojim organom v novih krajih, ki smo jih dobili od Bolgarov, da takoj izvršijo odkup levov po zadnjem borznem kurzu. — Kar se tiče zamenjave perperov in kron (malih novčanic), se bo rešilo vprašanje takoj po sestavi nove vlade. Male kronske novčance se bodo začele jemati iz prometa takoj, ko pride v promet kovani drobiž. Glavno državno računovodstvo je že izdelalo razpored, kako se bo drobiž porazdelil na posamezne pokrajine.

ROPARJI IN ČETASI V MACEDONIJI.

LDU Belgrad, 18. dec. (ZNU) Iz Skoplja javljajo: Policijske oblasti so v kosovskem okrožju aretirale glasovitega arnavtskega razbojnika Ilijo Zračaka, ki je izvrševal svoja grozodejstva ponajveč med Kosovem in Prizrenom. V kosovskem okrožju se nahaja še mnogo roparskih tolp, ki ropajo posebno ob Sitnici in se zadržujejo na planini Čičavici. Da bi se kolikortoliko prebivalstvo zavarovalo pred napadi arnavtskih roparjev in da bi se ojačila policijska straža, je bilo izdanih mnogo odlokov ter se je sklenilo, da se v ogroženih krajih naseli večja skupina Črnogorcev, ki je prosila za to. Minister za šume in rude je odobril večjo vsoto v ta namen, da se povzdigne naseljevanje na Čičavici.

LDU Belgrad, 18. dec. (ZNU) Iz Skoplja javljajo: Povodom zadnjega vpada bolgarskih komitašev v naše ozemlje so policijske oblasti odredile obširno preiskavo pri osebah, ki so na glas, da so v zvezi z Bolgari. Načelnštvo kratovske občine je dalo zapreti znanega bolgarša Krsto Andjelkoviča iz Takomira, ki je nedavno sprejel in skril v svoji hiši bolgarskega vojvodo Gligoro, ki mu je dal potrebne instrukcije za nadaljnje delovanje. Dokazano je tudi, da se je pri njem mudil bolgarski poročnik Risto Simeunow. Iz dokumentov, ki jih je prinesel iz Bolgarske poseben kurir, doznajajo, da je »komite macedonizirajočih iz Sofije« pospeševal delovanje komunistov o priliki volitev v konstituantu.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Novi poslanci južne Srbije so zahtevali, da vlada precizira svojo politiko v južnih krajih, da uredi javno varnost, ki je v teh krajih minimalna, da zavzame stališče napram komunistom, da uredi promet in povzdigne ljudske šole na kmetih.

RAZPISANA NAGRADA.

LDU Belgrad, 18. decembra. (Presburo) Ministrstvo za pošto in brzojav je razpisalo nagrado 10.000 dinarjev v srebru tistemu, ki prijavi tatu blagajnice, v kateri je bilo v skupni vrednosti 783.540 dinarjev 50 par, in ki je bila ukradena v Belgradu o priliki, ko sta trečila poštni avtomobil in cestna železnica, dne 20. oktobra t. l. Isto nagrado dobi, kdor pokaže, kje da se nahajajo ukradeni predmeti in denar.

REVIDIRANE TRGOVSKE POGODBE.

LDU Belgrad, 19. decembra. (ZNU) Več držav se je obrnilo na našo trgovinsko ministrstvo s predlogom, da bi se revidirale stare in sklenile nove trgovske pogodbe. Ker ni nobenega razloga, da se ta predlog odbije, je ministrstvo naročilo svojim podrejenim organom, da takoj zberejo vse podatke, ki so potrebni za vršitev teh pogajanj. Da bi bilo zbiranje teh podatkov čim popolnejše, je trgovinsko ministrstvo obenem pozvalo na sodelovanje ministrstva za poljedelstvo, finance ter prehrane in obnovo zemlje.

ZA OBNOVO ZEMLJE.

LDU Belgrad, 19. dec. (ZNU) Odbor za obnovo zemlje je odločil, da se nakaže kredit treh milijonov dinarjev glavni industrijski obrtni zadrugi, 8 milijonov dinarjev pa osrednji upravi za obnovo obrti.

Dnevne novice.

— Delavsko bralno društvo v Kamni gorici vprizori v nedeljo 19. decembra t. l. ob 3. uri popoldne v Zadrugnem skladišču božično igro v treh dejanjih: »Na betlehemskih poljanah«. Igra se ponovi 26. t. m. ob 3. uri popoldne.

— Število učiteljstva v Srbiji. — LDU Belgrad, 19. dec. (ZNU) Po zadnjih statističnih podatkih ministrstva prosvete je v

Srbiji (meja l. 1914) 4235 učiteljev in učiteljic, v Črni gori pa 495. Šol je v Srbiji Šol je v Srbiji 2296, v Črni gori pa 264.

— Važno za preživitkarje, nezakon-ske otroke in ločene zakonce, ki imajo bodisi s sodbo ali poravnavo ozir. pogodbo določeno mesečno ali letno preživnino, je naredba skupne vlade v Belgradu z dne 21. junija 1920 št. 296 naredbenega lista z dne 9. avgusta 1920. Ta naredba določa, da ima vsak, ki prejema kako vzdrževalnino, pravico zahtevati, sedanjim razmeram primerno zvišanje teh prispevkov. To pravico pa zamore uveljavljati le tekom pol leta po razglasitvi te uredbe. Ker je bila ta naredba razglašena v Sloveniji 9. avgusta, poteče ta pravica dne 9. februarja 1921. Kdor se čuti prizadete-ga, naj se torej pravočasno požuri, da ne zamudi tega roka.

— Vožnja z avtomobili in kolesi. Razglas poverjenstva za notranje zadeve se glasi: V zadnjem času se je dogodilo več nesreč radi prehitre vožnje avtomobilov, pri katerih so bile nekatere osebe smrtno poškodovane. Da se take poškodbe na zdravju in blagu ne ponove oziroma omeje na minimum, se opozarja na določbe naredbe ministrstva za notranje zadeve z dne 28. aprila 1910, drž. zak. št. 81 in ukaza deželnega predsednika na Kranjskem z dne 2. julija 1904, dež. zak. št. 11 v kolikor ni ta razveljavljen po ministrski naredbi: V §§ 45. in 46. gornje naredbe je določena histrost za vožnjo skozi vasi, trge in mesta in na prostem ter pri posebnih okoliščinah (megla itd.). Ta histrost ne sme biti večja ko 15 km oziroma 45 km na uro. Prestopki določil prej citirane naredbe in ukaza se kaznujejo po kaz. zak. oziroma ministrski naredbi z dne 30. sept. 1857, drž. zak. št. 198. Policijskim oblastvom je naročeno, da strogo pazijo na promet z avtomobili in motornimi kolesi.

— Državne obrtne in umetniške šole. LDU Belgrad, 18. decembra. (ZNU) Sestavljena je komisija, ki bo izdelala zakon glede višje šole za obrazujoče umetnosti, ker je bilo sklenjeno, da se poddržajo dosedanje obrtne in umetniške šole.

— Mestrovic v Belgradu. LDU Belgrad, 18. decembra. (ZNU) Naš slavi ki-par Ivan Meštrovič je došel v Belgrad.

— Za zrakoplovno pošto. LDU Belgrad, 18. decembra. (ZNU) Trgovinsko ministrstvo je ukrenilo vse potrebno, da se zgrade potrebni aerodromi za zrakoplovstvo, da bi mogel tako tudi Belgrad vstopiti v letalsko progo Pariz—Dunaj—Carigrad, ki služi zrakoplovni pošti.

— Proračun zagrebske mestne občine za prihodnje leto znaša okroglo 60 milijonov kron proti 43 milijonov v minolemltu. V pokritje nameravajo uvesti progresivni davek na stavbišča, zvišati dohodnino, občinske doklade itd.

— 10.000 kron za psa. Ženi dunajskega milijonarja Kola se je te dni izgubil mali psiček. Ta nesreča je spravila vso hišo narobe, a židovski listi prinašajo oglas, ki obetajo 10.000 K nagrade tistemu, ki bi psička prinesel nazaj. Ob tistem času pa umira na Dunaju na tisoče otrok radi lakote, mraza in vsega hudega. Pa zaradi tega svet še vedno stoji.

— Splitski mestni proračun za leto 1921. znaša 12 milijonov kron izdatkov in 9 milijonov kron dohodkov.

— Strossmayerjev dan priredi povodom 106. rojstnega dne velikega vladike dne 4. februarja 1921 hrvatski »Prosvjetni Savez«. Društvo pozivlja vse narodne organizacije v Jugoslaviji brez razlike plemen, da ta dan primerno proslave.

— Ker je ukradel osem železnih osi na premikalnem kolodvoru v Zalogu, so orožniki aretirali Janeza Cimermana iz Device Marijev Polju.

— S planin. Lovrenc Žvan iz Koprivnika je 1. oktobra na planini ukradel brejo ovco. Deželno sodišče v Ljubljani ga je zato obsodilo na 14 dni težke ječe.

— Pogreša se Franc Smole, ki je zadnjič pisal dne 24. septembra 1916 iz Karpatov. Služil je pri 15. pešpolku 11. stotnija, vojna pošta 79. Če kdo o njem kaj ve, se prosi, naj naznani na naslov njegove žalujoče matere Ivane Smole, vas Kamnik 9, pošta Preserje pri Ljubljani.

— Generali — obrtniki. Nekdanji ruski general Melnikov ima v Belgradu čevlarsko obrt. Za revolucije so ga boljševiki vrgli v ječo, v kateri je predsedal celo leto. Da bi mogel svojo družino preživeti, se je učil čevljarstva. Ali boljševiki so mu prepovedali izvrševati to rokodelstvo pod pretezo, »da kakor buržuanec pripravlja proletarce ob kruh.« Obenem so mu pobrali vse čevlarsko orodje, nakar je pobegnil v Belgrad. Potoma je izgubil svojo družino, o kateri še danes ničesar ne ve. V Belgrad je pribežal čez Carigrad in Solun. Izprva je delal kakor pomočnik, kasneje pa kakor mojster. Danes je zaposlen pri njem kakor pomočnik neki vseučiliški slušatelj, ki se je tudi izučil za čevljarja. — V bolniško blagajno v Gradcu je bil priglaskan nekdanji avstrijski general, ki je vstopil pri strugarskem mojstru kakor učenec. — Nekdanji plzenski divizijski poveljnik Wurm, ki je bil med vojsko odlikovan s križem

Marije Terezije, je namesčen kakor urednik v Rothschildovih zavodih.

Ljubljanske novice.

Ij Stalna Vincencijeva in Elizabetna konferenca sv. Nikolaja imata skupno sejo v torek 21. t. m. zvečer ob pol sedmih Poljanski nasip 10. (»Dobrodelnost, Remova hiša«).

Ij Javno predavanje priredi v četrtek ob 6. uri zvečer v Trnovskem župnišču »Gospodarsko in izobraževalno društvo za Krakovo in Trnovo«. Predava urednik g. Fr. Kremžar. Vstop vsakomur prost.

Ij Seja ljubljanskega okrožja Orla se vrši v torek, dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer v pisarni Orlovske zveze. — Predsednih.

Ij Akademska menza v Ljubljani se Kolinski tovarni najiskrenejše zahvaljuje za darovanih 600 (šest sto) kron.

Ij Napad na Gosposvetski cesti. Dne 17. oktobra letos je napadel na Gosposvetski cesti Jurij Košir Edvarda Müllerja in mu zabodel nož v desno stran hrbta. Deželno sodišče v Ljubljani je obsodilo zato Koširja na 2 meseca ječe.

Ij Dotični gospod, ki je v soboto dne 18. t. m. ob priliki zaključene božične prireditve Slovenskega strelskega društva v hotelu »Tivoli« zamenjal nekemu g. dijaku suknjo, naj jo takoj izroči tvrdki Kos, Židovska ulica št. 5, kjer dobi svojo s svojimi ključi nazaj.

Ij Kaznovana goljufica. Marija Dimnik iz Sneberjev, ki je bila zaradi tatvine in goljufije že predkaznovana, je izvabila pod pretvezo, da jim bo dobavila krompir, Iv. Lajovicu 80 kron, Ivani Roje 100 kron, Mariji Hijaš 100 kron are; izvabiti je pa skušala are 100 kron od Ivane Svetlič in od Josipa Breznika. Ker krompirja ni dobavila, se je morala zagovarjati pred deželnim sodiščem, katero ji je prisodilo 6 mesecev ječe.

Ij Samomor. Mesar Podkov Jožef, rojen 20. marca 1879 v Dolskem, oče treh otrok, stanujoč v Cerkveni ulici št. 1 se je ustrelil 18. decembra 1920 ob 2. uri 35 minut v svojem stanovanju s fromerjem samokresom v desno senco. Na lice mesta je prišel precej zdravnik g. dr. Derč, nekoliko pozneje pa g. dr. Schlachta. Zdravnika sta konstatirala, da je šla krogla čez desno senco skozi lobanjo na levi strani in da je rana smrtnonevarna. Ranjenca sta zdravnika obvezala; prepeljali so ga v deželno bolnico, v kateri je ob 4. uri popoldne umrl. Vzrok samomoru, slabe finančne razmere.

Ij Poneverba. Amalija Štebijeja je darla začetkom leta 1920 štraniti Ani Zupančičevi na Glincah št. 20 več zabojev. Zupančičeva je odtrgala od prvega zaboja deško in si prilastila perila v vrednosti 3010 kron. Dež. sodišče je zato Zupančičevo obsodilo na 3 tedne ječe.

Ij »To ste demokratični, ste nam delo in kruh poržili!« je kričal 5. oktobra nad službo izvršujoča policijska stražnika Ivan Praznik. Deželno sodišče je obsodilo zato Praznika na 48 ur strogega zavora.

Razne novice.

r Koliko je še neodkrita sveta? Ne-ki angleški list pravi, da je neodkrita sveta še 7.000.000 angleških štirijaskih milj, tako da gre še za osminko zemskega površja, ki nam je neznano. Predvsem so pokrajine okoli severnega in južnega tečaja, kamor še niso prodrl preiskovalci. Tam so še neizmerne ledene pustinje z več ko 200.000 štirijaskimi miljami. Afriko so že skoraj do cela preiskali, ali tudi v njej je še precej pokrajin, kamor še ni stopil preiskovalec. V Arabiji še ni preiskana velika arabska puščava, ki je petkrat večja od Anglije. Nova Gvineja je znana samo po svojem obrežju. V notranjosti pa žive kanibali, o katerih vemo presneto malo. V Avstraliji je še ena četrt, kjer je v puščavah le tupatam mogoče videti človeško bitje. V Ameriki sta Kolumbija in Peru še malo preiskani deželi. Pa saj je še celo v Evropi pokrajina, namreč Albanija, ki je še precej neznana.

r V Berolinu pijo šampanjec. Berolinski dopisnik »Timesov« je dognal, da so v l. 1914 izpili v Berolinu 6 milijonov steklenic šampanjca, lansko leto pa kar 10 milijonov steklenic. Te številke dovolj jasno označujejo današnjo blazno dobo.

r Predpust na Nemškem. Kakor poročajo nemški listi bodo zaradi slabih gospodarskih odnosov prepovedane letos na Nemškem vse predpustne zabave. Pri nas pa se bo seveda naprej rajalo in plesalo!

r Pomanjkanje časnikaškega papirja na Mažarskem. Ker pride zadnji čas vse premalo časnikaškega papirja iz Nemške in Avstrije na Mažarsko, so se zaloge papirja takao skrcile, da bodo listi morda le še par dni izhajali.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.